

Nr 334.

Av herr **Sylwan**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 21 juni 1940 (nr 540) om krigsskadeersättning.*

Enligt lagen den 21 juni 1940 (nr 540) om krigsskadeersättning § 16 är varje fartyg under byggnad å varv obligatoriskt försäkrat mot krigsskada, förutsatt att frivillig brandförsäkring finnes å fartyget. På grund av bestämmelserna i 25 § 2 mom. undantages från lagens tillämpning bl. a. sådant fartyg, som nyttjas till handelssjöfart eller för likartat ändamål.

Tvekan har yppats, huruvida uttrycket »nyttjas till handelssjöfart» innebär, att varje fartyg, som är avsett att nyttjas som handelsfartyg, skall undantagas från krigsskadelagen eller om därför erfordras, att fartyget faktiskt nyttjas såsom handelsfartyg.

I proposition till riksdagen (nr 361) har bl. a. föreslagits sådan jämkning i krigsskadelagen, att fartyg under byggnad å varv bibehålles som objekt för denna lag endast intill dess fartyget blivit sjösatt. För att fartyget efter denna tidpunkt skall åtnjuta skydd mot krigsskada erfordras enligt förslaget, att särskild försäkring tages hos krigsförsäkringsnämnden.

Såsom i propositionen framhålles, är det utan tvivel viktigt, att en klar gränslinje åstadkommes mellan å ena sidan området för krigsförsäkringen enligt krigsskadelagen och å andra sidan krigsförsäkringsnämndens verksamhetsområde. Föredragande departementschefen synes mena, att en fullt klar gräns i detta hänsende endast kan ernås genom att sjösättningen blir avgörande.

Fartygets leverans till beställaren torde emellertid kunna markera en fullt lika tydlig gräns. Tidpunkten för leveransen vållar nämligen inga som helst svårigheter att exakt bestämma. Även den manifesteras utåt; vanligen är den knuten till en provtur med det färdiga fartyget. Någon fara för att parterna, varvet och beställaren, i strid med verkliga förhållandet skulle påstå, att ett fartyg, som blivit krigsskadat, ännu icke levererats, torde redan därför näppeligen föreligga. Om alltså tidpunkten för leveransen av praktiska skäl kan godtagas såsom avgörande för krigsskadelagens tillämpning, synes det principiellt obetingat riktigt, att denna tidpunkt får bliva bestämmande. Ända till leveransen ingår nämligen fartyget i varvets varulager, och det är därvid alldeles likgiltigt, huruvida sjösättning ägt rum eller icke. Vid sjösättningen återstår alltjämt en mycket betydande del av varvets arbete å fartyget. Härtill kommer, att tidpunk-

ten för leveransen — godsets avlämnande — enligt köplagens bestämmelser medför andra betydelsefulla rättsverkningar, såsom i fråga om skyldigheten att erlægga köpeskillning, ansvaret för faran för godset m. m. Den omständigheten, att vissa fartyg på grund av krigsförhållandena icke kunnat levereras från varven, oaktat de äro helt eller nästan färdigställda, bör icke utgöra skäl för att avvika från den ståndpunkt, som principiellt är den riktiga.

Skulle propositionen på denna punkt bifallas, skulle varven otvivelaktigt bliu sämre ställda än andra producenter i nu förevarande hänseende. Sålunda ha varven vid uppgörandet av nu löpande kontrakt angående fartygsbyggnader haft grundad anledning utgå ifrån att skydd enligt krigsskadelagen åtnjutes ända till dess leverans av fartyget äger rum. Om lagen ändras härutinnan, ha varven givetvis ingen möjlighet att av beställaren uttaga premiekostnaden för fartygets försäkring hos krigsförsäkringsnämnden. Vidare bli varven i motsats mot andra industriföretag, vilkas varulager hemfalla under krigsskadelagen, tvungna att vidkännas en premieutgift även om någon krigsskada icke inträffar. Dessutom är att märka, att krigsförsäkringsnämnden, åtminstone i ett visst fall, såsom villkor för krigsförsäkring av fartyg uppställt kravet, att hos varvet ligande, icke levererade fartyg skola till minskande av krigsskaderisken utspridas. I propositionen anföres, att detta skulle vara »ett i och för sig rimligt krav», men häremot måste framhållas, att en sådan utspridning komme att åsamka varvet högst betydande kostnader, varmed detta icke haft någon som helst anledning att räkna. Kostnaderna kunna icke heller utkrävas av beställaren. I jämförelse härmed är det av underordnad betydelse, huruvida själva premiekostnaden må anses oväsentlig eller icke.

Mot en regel, som förlägger den kritiska tidpunkten till leveransdagen, kunde måhända invändas, att fartygsbyggen i mera framskridet tillverkningsstadium kunna bliu speciellt begärliga mål för en fiende. Faran för de större skeppsvarven torde dock under alla förhållanden bliu avsevärd och knappast påverkas av den omständigheten, huruvida där befintliga fartygsbyggen blivit sjösatta eller icke. I fråga om annan egendom än fartyg, varav större värden anhopats på ett och samma ställe, t. ex. upplag av oljor och andra bränslen, stadgas f. ö. icke i krigsskadelagen något undantag. I detta sammanhang må erinras om att i förarbetena till denna lag diskuterades frågan, huruvida de krigsförsäkrade fastigheterna borde indelas i olika riskgrupper, men att tanken därpå avvisades av det skälet, att inga som helst fasta utgångspunkter för en sådan uppdelning ansågos föreligga.

Slutligen bör framhållas, att värdet av sjösatta men icke levererade fartyg, ehuru i och för sig betydande, endast representerar en försvinnande liten del av det egendomskollektiv, vartill fartyg enligt krigsskade-

lagen äro att hänföra. Till och med mycket avsevärda skador å fartygen ifråga skulle därför icke nämnvärt belasta övrig, till samma kollektiv hörande egendom.

Under hänvisning till vad ovan anförts får jag härmed hemställa,

att riksdagen ville vidtaga sådan ändring i förevarande proposition, att ersättning enligt krigsskadelagen skall utgå för krigsskada å brandförsäkrat fartyg, som ännu icke blivit levererat.

Stockholm den 28 oktober 1943.

Eilif Sylwan.
